

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ 2. Κεφάλαιο 1. §16-32

Η ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς το 405 π.Χ. ήταν η τελειωτική καταστροφή για την Αθήνα. Ο αθηναϊκός στόλος είχε αγκυροβολήσει σε μια ακτή χωρίς λιμάνι και εφόδια, ακριβώς απέναντι από τη Λάμψακο, όπου βρισκόταν ο Λύσανδρος με τον σπαρτιατικό στόλο.

Ο Αλκιβιάδης, που ζούσε τότε σε ένα κάστρο στην περιοχή, παρατήρησε ότι η θέση των Αθηναίων ήταν πολύ κακή από στρατηγική άποψη. Πήγε στους Αθηναίους στρατηγούς και τους συμβούλεψε να μεταφέρουν τον στόλο τους στη Σηστό, όπου υπήρχε λιμάνι και αγορά για να προμηθεύονται τρόφιμα. Δυστυχώς, οι στρατηγοί (ο Τυδέας και ο Μένανδρος) τον προσέβαλαν και τον ανάγκασαν να φύγει, λέγοντας ότι αυτοί είχαν πλέον την ευθύνη της διοίκησης.

Ο Λύσανδρος εφάρμοσε ένα πανέξυπνο σχέδιο: για τέσσερις μέρες απέφευγε τη σύγκρουση, κάνοντας τους Αθηναίους να πιστέψουν ότι φοβάται. Την πέμπτη μέρα, όταν οι Αθηναίοι είχαν βγει στη στεριά για να βρουν φαγητό και ήταν εντελώς απροετοίμαστοι, ο Λύσανδρος επιτέθηκε αιφνιδιαστικά. Ο στόλος των Αθηναίων καταστράφηκε σχεδόν ολοκληρωτικά και οι περισσότεροι στρατιώτες αιχμαλωτίστηκαν στη στεριά.

Μετά τη νίκη του, ο Λύσανδρος συγκάλεσε συνέδριο με τους συμμάχους του για να αποφασίσουν την τύχη των αιχμαλώτων. Οι σύμμαχοι κατηγορήσαν τους Αθηναίους για πολλά εγκλήματα πολέμου, όπως την απόφαση να κόβουν το δεξί χέρι των αιχμαλώτων και τη βίαιη μεταχείριση των κατοίκων της Μήλου και άλλων πόλεων. Τελικά, ο Λύσανδρος διέταξε την εκτέλεση χιλιάδων Αθηναίων αιχμαλώτων, δείχνοντας ότι στον πόλεμο, όταν ο «ισχυρός» χάνει τη δύναμή του, έρχεται η ώρα της σκληρής τιμωρίας.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ 2. Κεφάλαιο 2. §1-4

Στο τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου, η Αθήνα βρέθηκε σε μια τραγική θέση που θυμίζει αρχαία τραγωδία. Μετά τη συντριπτική ήττα στους Αιγός Ποταμούς, το ιερό πλοίο Πάραλος έφτασε νύχτα στον Πειραιά φέρνοντας τα δυσάρεστα νέα.

Η αντίδραση των Αθηναίων ήταν συγκλονιστική: ένας θρήνος ξεκίνησε από το λιμάνι και, μέσω των Μακρών Τειχών, έφτασε μέχρι το άστυ. Εκείνη τη νύχτα κανείς δεν κοιμήθηκε, καθώς όλοι πενθούσαν τους νεκρούς τους, αλλά κυρίως φοβούνταν για τη δική τους τύχη. Η συνείδησή τους τους βασάνιζε, καθώς θυμήθηκαν τη σκληρότητα που είχαν δείξει οι ίδιοι στο παρελθόν εναντίον άλλων πόλεων, όπως η Μήλος, η Ιστιαία, η Αίγινα και η Σκιώνη.

Στη Μήλο, μερικά χρόνια πριν, οι Αθηναίοι είχαν υποστηρίξει κυνικά ότι ο ισχυρός προχωρά όσο του επιτρέπει η δύναμή του και ο αδύναμος υποχωρεί όσο του

επιβάλλει η αδυναμία του. Τώρα, φοβούνται ότι οι Σπαρτιάτες θα εφαρμόζαν το ίδιο «δίκαιο του ισχυροτέρου» πάνω τους.

Την ίδια στιγμή, ο Σπαρτιάτης στρατηγός Λύσανδρος εφαρμόζε μια πολύ έξυπνη αλλά σκληρή στρατηγική. Αντί να επιτεθεί αμέσως, έστελνε όλους τους Αθηναίους που έβρισκε στις γύρω περιοχές πίσω στην Αθήνα, δίνοντάς τους ασφάλεια μόνο αν κατευθύνονταν προς την πόλη τους. Το έκανε αυτό επίτηδες, ώστε να συγκεντρωθεί πάρα πολύς κόσμος μέσα στα τείχη και να εξαντληθούν πολύ γρήγορα τα τρόφιμα, προκαλώντας πείνα.

Την επόμενη μέρα, οι Αθηναίοι συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου και πήραν δραστικά μέτρα για την επικείμενη πολιορκία:

- * Αποφάσισαν να φράξουν τα λιμάνια τους, εκτός από ένα.
- * Άρχισαν να επισκευάζουν τα τείχη και να τοποθετούν φρουρές.
- * Προετοίμασαν την πόλη για μια μακρά και δύσκολη πολιορκία, προσπαθώντας να επιβιώσουν απέναντι στον Λύσανδρο.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

1. §16-32

[1.16] Οι Αθηναίοι έχοντας ως ορμητήριο την Σάμο λεηλατούσαν την γη του βασιλέα και έπλεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου και προετοιμάζονταν για να ναυμαχήσουν· και εξέλεξαν στρατηγούς, επιπλέον αυτών που ήδη είχαν, τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο.

[1.17] Ο Λύσανδρος απέπλευσε από την Ρόδο και παραπλέοντας τα ιωνικά παράλια και κατευθύνθηκε προς τον Ελλήσποντο, απ' όπου έφευγαν τα εμπορικά αθηναϊκά πλοία, και προς τις συμμαχικές τους πόλεις που είχαν αποστατήσει. Συγχρόνως και οι Αθηναίοι απέπλευσαν από την Χίο, αλλά βγήκαν ανοιχτά στο πέλαγος, γιατί η ασιατική ακτή ήταν εχθρική σ' αυτούς.

[1.18] Ενώ ο Λύσανδρος από την Άβυδο πλέοντας κοντά στην ακτή έφτασε στην Λάμψακο που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων, και οι Αβυδηνοί και οι υπόλοιποι σύμμαχοι έφθασαν δια ξηράς, με αρχηγό τους τον Θώρακα τον Λακεδαιμόνιο.

[1.19] Επιτέθηκαν και κατέλαβαν με έφοδο την πόλη που ήταν πλούσια σε κρασί και σιτηρά και γεμάτη με όλα τα εφόδια που χρειαζόνταν και οι στρατιώτες την λεηλάτησαν, αλλά τους ελεύθερους πολίτες δεν τους πείραξε ο Λύσανδρος.

[1.20] Οι Αθηναίοι ακολουθώντας τον κατά πόδας με το στόλο τους αγκυροβόλησαν στον Ελαιούντα της Χερσονήσου με εκατόν ογδόντα πλοία. Εκεί λοιπόν, ενώ προγευμάτιζαν, έφτασε σ' αυτούς η είδηση για όσα έγιναν στην Λάμψακο, και αμέσως ανοίχτηκαν και άραξαν στην Σηστό.

[1.21] Από εκεί, μόλις εσπευσμένα εφοδιάστηκαν με τρόφιμα, έπλευσαν στους Αιγός ποταμούς, απέναντι από την Λάμψακο, όπου ο Ελλήσποντος έχει πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Εκεί και δειπνούσαν.

[1.22] Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, προς τα ξημερώματα έδωσε σήμα να επιβιβαστούν οι ναύτες στα πλοία, αφού προγευματίσουν· και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες σαν για να είναι έτοιμος για ναυμαχία και κρέμασε τα παραπετάσματα στα πλάγια των πλοίων, έδωσε εντολή κανείς να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

[1.23] Οι Αθηναίοι, μόλις βγήκε ο ήλιος, παρατάχθηκαν μπροστά από το λιμάνι κατά μέτωπο με την πρόθεση να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν ανοίχτηκε για να τους αντιμετωπίσει και ήταν πλέον βραδάκι, γύρισαν πίσω τα πλοία στους Αιγός ποταμούς.

[1.24] Ο Λύσανδρος εν τω μεταξύ έδωσε διαταγή στα πιο γρήγορα από τα πλοία του να παρακολουθήσουν τους Αθηναίους και αφού παρατηρήσουν τί κάνουν, όταν αποβιβαστούν, να φύγουν και να του δώσουν αναφορά.. Και δεν αποβίβασε τους στρατιώτες του προτού γυρίσουν αυτά. Και το ίδιο επαναλάμβανε για τέσσερις μέρες, ενώ οι Αθηναίοι εξακολουθούσαν να ανοίγονται εναντίον του.

[1.25] Ο Αλκιβιάδης παρατηρώντας ψηλά από τα τείχη του ότι οι Αθηναίοι ήταν αγκυροβολημένοι σε ακτή χωρίς λιμάνι και μακριά από κάποια πόλη και ότι προμηθεύονταν τα τρόφιμα τους από την Σηστό που απείχε δέκα πέντε στάδια από τα πλοία, ενώ οι αντίπαλοί τους ήταν μέσα σε λιμάνι και κοντά σε πόλη και έτσι είχαν ό,τι χρειαζόνταν, τους είπε ότι δεν είναι αραγμένοι σε καλό μέρος και τους συμβούλευε να μετασταθμεύσουν στην Σηστό όπου θα ήταν μέσα σε λιμάνι και κοντά σε πόλη· εκεί σταθμεύοντας, είπε, θα ναυμαχήσετε, όταν εσείς επιλέξετε.

[1.26] Οι στρατηγοί όμως, και κυρίως ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει· γιατί τώρα αυτοί είναι στρατηγοί και όχι εκείνος. Και ο Αλκιβιάδης αποχώρησε αμέσως.

[1.27] Ο Λύσανδρος, την πέμπτη πια μέρα που οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, έδωσε εντολή σ' αυτούς που κατά διαταγή του τους παρακολουθούσαν, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και διασκορπιστεί σε όλη την Χερσόνησο (πράγμα που έκαναν κάθε μέρα και περισσότερο, γιατί και τα τρόφιμά τους αγόραζαν από μακριά και υποτιμούσαν τον Λύσανδρο, επειδή δεν έβγαине από το λιμάνι να τους αντιμετωπίσει) να πλεύσουν αμέσως πίσω προς αυτόν και στη μέση της διαδρομής να υψώσουν ασπίδα. Και αυτοί εκτέλεσαν τις εντολές του.

[1.28] Ο Λύσανδρος, στη συνέχεια, έκανε σήμα να πλεύσει ο στόλος ολοταχώς, ενώ ταυτόχρονα ακολουθούσε από την παραλία ο Θώρακας με το πεζικό. Ο Κώνωνας βλέποντας την επίθεση του εχθρικού στόλου σήμανε να τρέξουν οι άνδρες τάχιστα στα πλοία. Καθώς όμως οι άνδρες ήταν διασκορπισμένοι, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δυο σειρές κωπηλάτες, άλλα με μία και άλλα εντελώς άδεια. Μόνο το πλοίο του Κώνωνα και άλλα επτά που ήταν γύρω του πλήρως επανδρωμένα και η Πάραλος ανοίχτηκαν όλα μαζί στο πέλαγος. Όλα τα άλλα ο Λύσανδρος τα κατέλαβε κοντά στην ακτή. Ενώ τους περισσότερους άντρες τους μάζεψε από τη στεριά, και κάποιοι μόνον ξέφυγαν στο χαμηλό τείχος.

[1.29] Ο Κόνωνας φεύγοντας με τα εννέα πλοία, επειδή κατάλαβε ότι η υπόθεση είχε χαθεί για τους Αθηναίους, πιάνοντας με τα πλοία στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου πήρε τα μεγάλα ιστία των σπαρτιατικών πλοίων που τα είχε αφήσει εκεί ο Λύσανδρος και ο ίδιος με τα οκτώ πλοία κατευθύνθηκε προς τον Ευαγόρα στην Κύπρο, ενώ η Πάραλος προς την Αθήνα για να αναγγείλει τα γεγονότα.

[1.30] Ο Λύσανδρος μετέφερε τα πλοία και τους αιχμαλώτους και όλα τα άλλα στην Λάμψακο, είχε συλλάβει μάλιστα και άλλους από τους στρατηγούς και μεταξύ αυτών και τον Φιλοκλή και τον Αδείμαντο. Και την ίδια μέρα της επιτυχίας του έστειλε στην Λακεδαίμονα τον Θεόπομπο τον Μιλήσιο πειρατή για να αναγγείλει τα γεγονότα, ο οποίος έφτασε σε τρεις ημέρες και έφερε την είδηση.

[1.31] Μετά από αυτές τις ενέργειες συγκάλεσε συνέλευση των συμμάχων και τους έθεσε ως θέμα να αποφασίσουν για την τύχη των αιχμαλώτων. Στην συγκέντρωση ακούστηκαν πολλές κατηγορίες εναντίον των Αθηναίων και για όσες παραβιάσεις του πολεμικού δικαίου είχαν ήδη διαπράξει και για όσα είχαν με ψηφοφορία αποφασίσει να κάνουν, αν νικήσουν στη ναυμαχία, να κόψουν δηλαδή το δεξί χέρι όλων όσοι θα αιχμαλωτίζονταν, και επειδή, όταν κατέλαβαν δύο τριήρεις, μια Κορινθιακή και μια Ανδριώτικη, πέταξαν όλο το πλήρωμά τους στη θάλασσα. Και ήταν ο Φιλοκλής ο στρατηγός των Αθηναίων που διέταξε την εκτέλεση τους.

[1.32] Διατυπώθηκαν και άλλες πολλές κατηγορίες εναντίον τους και τέλος αποφασίσθηκε να σκοτώσουν από τους αιχμαλώτους όσους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο, γιατί ήταν ο μόνος στη συνέλευση που εναντιώθηκε στο ψήφισμα για το κόψιμο των χεριών των αιχμαλώτων · όμως κατηγορήθηκε από κάποιους, αργότερα, ότι πρόδωσε τον στόλο. Και ο Λύσανδρος αφού πρώτα ρώτησε τον Φιλοκλή, [ο οποίος έριξε στη θάλασσα τους Ανδρίους και τους Κορινθίους] τί αξίζει να πάθει αφού ήταν αυτός που ξεκίνησε τα εγκλήματα πολέμου εις βάρος Ελλήνων, τον κατέσφαξε.

2. §1-4

[2.1] Αφού ο Λύσανδρος ρύθμισε την κατάσταση στην Λάμψακο, τοποθετώντας δικούς του ανθρώπους, έπλευσε εναντίον του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνος. Οι κάτοικοί τους επέτρεψαν την είσοδο του στην πόλη, αφού διασφάλισαν την έξοδο των Αθηναίων φρουρών κατόπιν επίσημης συμφωνίας. Όσοι, επίσης, πρόδωσαν το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη αρχικά κατέφυγαν στον Πόντο και στη συνέχεια στην Αθήνα όπου και τους δόθηκε το δικαίωμα του Αθηναίου πολίτη.

[2.2] Ο Λύσανδρος και τους Αθηναίους φρουρούς και όποιον άλλο Αθηναίο πολίτη έβλεπε οπουδήποτε, τους έστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ασφάλεια μόνο σε όσους έφευγαν με πλοία για εκεί, όχι όμως για άλλον μέρος, επειδή ήξερε καλά ότι όσοι περισσότεροι μαζευτούν στο άστυ και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα παρουσιαστεί εκεί έλλειψη τροφίμων. Και αφού άφησε τον Σπαρτιάτη Σθενέλαο ως

αρμοστή του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας, ο ίδιος κατευθύνθηκε στην Λάμψακο με τον στόλο και επισκεύαζε τα πλοία.

[2.3] Στην Αθήνα η Πάραλος έφτασε νύχτα και μαθεύτηκε η συμφορά· και σηκώθηκε θρήνος που από τον Πειραιά μέσα απ' τα μακρά τείχη έφτασε στο άστυ, καθώς ο ένας έλεγε στον άλλον τις κακές ειδήσεις, και κανένας εκείνη τη νύχτα δεν έκλεισε μάτι, καθώς θρηνούσαν όχι μόνο αυτούς που χάθηκαν αλλά ακόμη πιο πολύ τον ίδιο τους τον εαυτό, γιατί περίμεναν ότι θα πάθουν ό,τι έκαναν στους Μηλίους, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, και τους Σκιωναίους και τους Τορωναίους και τους Αιγινήτες και πολλούς άλλους Έλληνες.

[2.4] Την επόμενη όμως ημέρα συγκάλεσαν συνέλευση του δήμου στην οποία αποφασίσθηκε να φράξουν με χώμα τα λιμάνια, να επιδιορθώσουν τα τείχη, να τοποθετήσουν φρουρές και να πάρουν γενικά όλα τα μέτρα για την πόλη με το σκεπτικό ότι πρόκειται να πολιορκηθεί.